

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

15.12.2020. Nr. 1.8-2/1388

Uz VSS 03.12.2020. Prot.Nr.48, 12.§

Iekšlietu ministrijai

Par informatīvo ziņojumu (VSS-1039)

Konkurences padome (turpmāk - KP) saskaņā ar 03.12.2020. Valsts sekretāru sanāksmes protokola Nr.48, 12§ savas kompetences ietvaros ir izskatījusi Iekšlietu ministrijas (turpmāk – IeM) izstrādāto informatīvo ziņojumu „Par valsts līdzdalības saglabāšanu valsts sabiedrībā ar ierobežotu atbildību „Iekšlietu ministrijas poliklīnika”” (turpmāk – Informatīvais ziņojums) un Ministru kabineta sēdes protokollēmuma projektu un izsaka turpmākos iebildumus:

Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā ir noteikti Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88.panta pirmajā daļā, proti, tiek novērsta tirgus nepilnība, radītas preces vai pakalpojumi vai pārvaldīti īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Savukārt, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt minētā panta pirmajā daļā noteiktos mērķus, publiskajai personai ir nepieciešams veikt paredzētās rīcības izvērtējumu, ietverot arī ekonomisko izvērtējumu, un konsultēties ar kompetentajām institūcijām konkurences aizsardzības jomā un komersantus pārstāvošām biedrībām vai nodibinājumiem.

Saskaņā ar Informatīvajā ziņojumā norādīto informāciju kapitālsabiedrība piedalās dienesta pienākumu izpildei atbilstoša personāla nodrošināšanā IeM sistēmas iestādēs un Ieslodzījuma vietu pārvaldē, veicot amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm veselības stāvokļa kontroli, amatpersonas pieņemot dienestā, dienesta gaitā, kā arī atvaļinot no dienesta.

Kapitālsabiedrības galvenie uzdevumi ir:

- 1) novērtēt amatpersonu kandidātu veselības stāvokļa un psiholoģisko īpašību atbilstību dienestam;
- 2) pārbaudīt amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm veselības stāvokļa atbilstību dienestam, veicot obligātās periodiskās veselības pārbaudes, plānotās atkārtotās veselības pārbaudes un ārpuskārtas veselības pārbaudes;
- 3) sniegt atzinumu par amatpersonas ar speciālajām dienesta pakāpēm veselības stāvokli, ja tas nepieciešams pārceļšanai citā amatā vai amatpersonas atvaļināšanai no dienesta veselības stāvokļa dēļ;
- 4) noteikt amatpersonas ar speciālo dienesta pakāpi (t.sk. ikvienas valsts pārvaldes institūcijas amatpersonas vai darbinieka¹), kura ir cietusi nelaimes gadījumā, gūtā veselības traucējuma smaguma pakāpi;
- 5) sniegt veselības aprūpes pakalpojumus, darbojoties kā ārstniecības iestādei

¹ Atbilstoši Ministru kabineta 21.06.2010. noteikumiem Nr.565 „Noteikumi par valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku sociālajām garantijām”

valsts veselības aprūpes sistēmā.

IeM ieskatā kapitālsabiedrība sniedz pakalpojumus, kas ir svarīgi valsts drošībai, jo izveidotajā sistēmā, kad amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm veselība stāvokļa kontrole tiek veikta iekšlietu resora iestāžu ietvaros, tiek nodrošināts, ka:

- 1) veselības stāvokļa pārbaudes un normatīvajos aktos paredzētās sociālās garantijas tiek nodrošinātas visām amatpersonām, tai skaitā tām, kuru dienests un amata pienākumi ir valsts noslēpuma objekts;
- 2) amatpersonu veselības stāvoklis tiek vērtēts objektīvi, ar vienveidīgu pieeju un uzticamu novērtējumu;
- 3) pastāv tieša un atgriezeniska saite starp kapitālsabiedrību un IeM sistēmas iestādēm un Ieslodzījuma vietu pārvaldi, kas ļauj operatīvi risināt dažādus jautājumus;
- 4) IeM Centrālās medicīniskās ekspertīzes komisijas (turpmāk – CMEK) ārstniecības personas, kas ir sertificēti ārsti - eksperti, pārzina dienesta vietas apstākļus un amatpersonu veicamajam dienesta pienākumiem nepieciešamās specifiskās prasības;
- 5) tiek saglabāta informācija vienotā sistēmā² par katras amatpersonas veselības stāvokli. Šie dati glabājas vienkopus un nepieciešamības gadījumā ir nekavējoties iegūstami un salīdzināmi ar iepriekšējiem datiem.

IeM ieskatā CMEK darbības rezultātā iegūtā informācija nav nododama ar IeM sistēmu nesaistītām iestādēm. Šīs informācijas aizsardzības prasības nodrošināšanai, atbilstoši Valsts drošības dienesta rekomendācijām, kapitālsabiedrībā ir nodarbināts informācijas sistēmu drošības pārvaldnieks.

Attiecībā uz kapitālsabiedrības sniegto pakalpojumu īpatsvaru, nozīmīgāko veselības aprūpes pakalpojumu segmenta daļu aizņem CMEK sniegtie pakalpojumi (vidēji 60-90% no kopējiem pakalpojumiem).

Kapitālsabiedrības neto apgrozījumu veido:

- 1) no valsts budžeta netieši saņemtais finansējums (samaksa par veiktajiem veselības aprūpes pakalpojumiem un pacientu līdzmaksājumu kompensācija par atbrīvotajām kategorijām), kura maksātāji ir IeM veselības un sporta centrs par amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm veiktām veselības pārbaudēm un Nacionālais veselības dienests par primārās un sekundārās ambulatorās veselības aprūpes pakalpojumiem;
- 2) ieņēmumi no maksas pakalpojumiem, kura maksātāji ir pacienti un apdrošināšanas sabiedrības.

Informatīvajā ziņojumā, salīdzinot CMEK sniegto pakalpojumu un pārējo pakalpojumu apjomu, konstatēts, ka CMEK veiktā darba īpatsvars ir divas reizes lielāks nekā pārējo pakalpojumu apjoms, savukārt ieņēmumu apjomi parāda pretējo – amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm veselības pārbaudžu izmaksas ir lielākas nekā finansējums no IeM veselības un sporta centra. Lai nodrošinātu kapitālsabiedrības sekmīgu darbību, nerentablu pakalpojumu daļa tiek segta un arī turpmāk tiek plānots segt no rentablu pakalpojumu daļas (primārās, sekundārās un maksas veselības aprūpes pakalpojumi³).

Kapitālsabiedrības komercdarbības pārtraukšanas gadījumā nāktos pārskatīt CMEK pakalpojumu pašizmaksu, kas pakalpojuma izmaksu palielinājuma gadījumā varētu prasīt papildu finanšu līdzekļus no IeM veselības un sporta centra, kas ir atbildīgs par šī pakalpojuma centralizētu finansiālu nodrošināšanu. Ja palielinātos CMEK pakalpojumu izmaksas, būtu nepieciešams papildu finansējums no valsts budžeta. Pašreiz kapitālsabiedrības administratīvie

² Saskaņā ar Informatīvajā ziņojumā norādīto informāciju, CMEK darbības nodrošināšanai ir izveidota un ieviesta datu uzskaites un apstrādes sistēma, kas vienlaikus ir gan unikāla un komplicēta programmatūra, gan apjomīga datu bāze, kas satur ierobežotas pieejamības informāciju.

³ No Informatīvā ziņojuma satura secināms, ka minētie pakalpojumi varētu būt saistīti ar kapitālsabiedrībā nodarbinātajiem ģimenes ārstiem. Kapitālsabiedrībā tiek nodrošinātas arī vairākas citas ārstniecības personas, piemēram, ķirurgs, kardiologs, neirologs, urologs, otolaringologs un oftalmologs. Tāpat konkrētie pakalpojumi, iespējams, varētu būt saistīti ar kapitālsabiedrības sniegtajiem laboratoriskajiem vai rentgenoloģiskajiem izmeklējumiem.

izdevumi tiek proporcionāli attiecināti arī uz maksas pakalpojumu izmaksām, taču komercdarbības pārtraukšanas gadījumā daļa šo izdevumu tiktu pilnībā attiecināti vienīgi uz CMEK pakalpojumu sniegšanu, kas var veicināt CMEK pakalpojuma izcenojuma palielināšanos.

IeM ieskatā, pārtraucot komercdarbību vai plānojot konceptuālus risinājumus, primāri būtu jāveic kardinālas izmaiņas ārējā regulējumā, uz kura nosacījumiem ir izveidota kapitālsabiedrība un jāveic ieguvumu un zaudējumu izvērtējums.

Ņemot vērā Informatīvajā ziņojumā ietverto informāciju par kapitālsabiedrības darbības veidiem, to nozīmi IeM un tās padotībā esošo iestāžu (t.sk. Ieslodzījuma vietu pārvaldes) pilnvērtīgā funkcionēšanā, drošības riskiem un visas sabiedrības iespējamo interešu aizskārumu gadījumā, ja netiktu nodrošināti kapitālsabiedrības sniegtie pakalpojumi, KP ieskatā kapitālsabiedrības darbības rezultātā tiek sniegti pakalpojumi, kas ir atzīstami par stratēģiski svarīgiem.

Vienlaikus, kā jau to KP ir atzinusi iepriekš, arī stratēģiski svarīgus pakalpojumus (izskatāmajā gadījumā primārās, sekundārās un maksas veselības aprūpes pakalpojumus) noteiktos gadījumos ir iespējams sniegt arī privātajiem tirgus dalībniekiem. Līdz ar to publiskajām personām ir nepieciešams ne tikai atzīt konkrētu pakalpojumu par stratēģiski svarīgu, bet arī ir nepieciešams veikt tirgus izpēti, tādējādi pamatojot iespējamās tirgus nepilnības pastāvēšanu konkrēto pakalpojumu tirgū, proti, situāciju, kad pieprasījums pēc noteikta pakalpojuma ir lielāks nekā esošais piedāvājums.

Gadījumā, ja pēc papildu izvērtējuma veikšanas noteiktos tirgus segmentos netiek konstatēta tirgus nepilnība un tiek atzīts, ka privātie tirgus dalībnieki ir pilnībā spējīgi nodrošināt konkrēto pakalpojumu pieejamību, KP ieskatā ir nepieciešams izvērtēt pamatotību turpināt konkrēto pakalpojumu sniegšanu vai atturēties no šādu pakalpojumu sniegšanas nākotnē.

KP ir ņēmusi vērā Informatīvajā ziņojumā ietverto norādi, ka stratēģiski svarīgo pakalpojumu sniegšana ir iespējama pateicoties kapitālsabiedrības sniegtajiem rentablajiem pakalpojumiem un šo pakalpojumu pārtraukšanas rezultātā iespējamo seku iestāšanos, vienlaikus norādāms, ka nav vēlams publiskas personas kapitālsabiedrības pakalpojumu sniegšana, kura nav attaisnojama ar kādu no VPIL 88.panta pirmajā daļā noteiktajiem priekšnosacījumiem.

KP ieskatā kā iespējama risinājuma konkrētajai situācijai būtu papildu izvērtējuma veikšana par to, cik izmaksātu kapitālsabiedrības sniegtie pakalpojumi un cik liels būtu iztrūkstošā finansējuma apmērs, ja kapitālsabiedrība nodrošinātu tikai stratēģiski svarīgos pakalpojumus (t.sk. veselības aprūpes pakalpojumus, kurus nenodrošina citi tirgus dalībnieki), kas attiecīgi ļautu izvērtēt kapitālsabiedrības sniegto pakalpojumu, kurus sniedz arī privātie tirgus dalībnieki un attiecībā uz kuriem nav konstatējama tirgus nepilnība, sniegšanas pārtraukšanas ietekmi uz peļņu nenesošo pakalpojumu pieejamību.

KP ieskatā minētais izvērtējums varētu palīdzēt pilnvērtīgi izvērtēt iespēju pārtraukt vai samazināt to veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu, kurus jau pilnībā ir spējīgi nodrošināt privātie tirgus dalībnieki.

Veicot konkrēto izvērtējumu, IeM ir nepieciešams ievērot no VPIL 88.panta otrās daļas izrietošais publiskas personas pienākums veikt konsultēšanos ar komersantus pārstāvošām biedrībām vai nodibinājumiem, tādējādi iegūstot iespējami pilnvērtīgāko priekšstatu par situāciju konkrētajā tirgū.

Tāpat Informatīvais ziņojums būtu papildināms ar konkurences neitralitātes izvērtējumu⁴, kurā tiktu izvērtēts, vai kapitālsabiedrība, darbojoties konkrēto pakalpojumu tirgos, nekropļo konkurenci un negūst nepamatotas priekšrocības. Konkrētā izvērtējumā būtisks

⁴ Nostiprināta Konkurences likuma 14.¹pantā, kas aizliedz publiskai personai vai tās kapitālsabiedrībai ar savu darbību ierobežot, kavēt vai deformēt konkurenci. Saskaņā ar šī likuma 14.²panta noteikumiem, gadījumā, ja publiskas personas kapitālsabiedrība ir veikusi konkurences neitralitātes pārkāpumu, KP ir tiesīga izdot nelabvēlīgu administratīvo aktu, uzlikt tiesisko pienākumu un naudas sodu.

segments ir kapitālsabiedrību sniegto maksas pakalpojumu cenu politika, kurā tiek izskatīts, vai konkrētās cenas tiek noteiktas pēc vispārējiem tirgus cenas noteikšanas principiem, nesniedzot pakalpojumus zem to pašizmaksas.

Ievērojot minēto, KP ieskatā nav atbalstāma Informatīvā ziņojuma un Ministru kabineta sēdes protokollēmuma tālāka virzība, kamēr nav veikts papildu izvērtējums, novēršot iebildumos norādītos trūkumus.

Ar cieņu
priekšsēdētājs

J. Gaiķis